

Motion till riksdagen 2021/22:3513

av **Catarina Deremar m.fl. (C)**

Fri journalistik och opinionsbildning som bevakar hela Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att noga följa utvecklingen inom medieområdet både för att se effekterna av stöden med anledning av coronapandemin och för att på längre sikt säkra tillgången till allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om granskningsfunktion för utländska direktinvesteringar i svenska medieföretag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kapaciteten hos de enheter inom polisen som arbetar med demokratifrågor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Brottsförebyggande rådet ett tydligare uppdrag att utbilda och stötta media att hantera och anmäla hot och trakasserier och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra brottsofferjourenas kapacitet att stötta utsatta journalister och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp insatser mot hot mot journalister och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om offentligt stöd för mindre medieföretags investeringar i säkerhetsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samdistribution av post och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett fortsatt brett uppdrag för public service och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

så långt det är möjligt ska tillgängliggöra sitt journalistiska public service-material för fri användning och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat oberoende för public service och tillkännager detta för regeringen.

Tillgång till allsidig och oberoende nyhetsbevakning

Coronapandemin har satt ljuset på betydelsen av allsidig och oberoende nyhetsbevakning i hela landet. Behovet av att bland annat beskriva vad som skett och sker i samhället och vad som kan göras för att minska verkningarna av pandemin är stort. Samtidigt rasade annonsintäkterna. En permanent förstärkning av mediestödet på 200 miljoner kronor per år från innevarande år beslutades under våren 2020. Därtill beslutades om ett bredare stöd på 500 miljoner kronor som gällde för 2020 som omfattade fler nyhetsmedier för att minska konsekvenserna av pandemins verkningar.

Detta är åtgärder som sattes in i det akuta läget och effekter av dessa behöver följas upp. Hur utvecklingen inom medieområdet kommer att bli på längre sikt behöver följas noga för att kunna vidta adekvata åtgärder för att säkra tillgången till allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet framöver.

Det sker fortsatt stora och snabba förändringar inom medieområdet. Många lokalredaktioner har lagts ner på senare år och den utvecklingen ser fortsatt dystert ut. Bakgrunden är främst att annonspengar har flyttats till andra ställen på internet. Utöver det har nu tappet av annonsintäkter som har sin grund i coronapandemin tillkommit. Tillgången till en allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet måste säkras. Det är då extra viktigt att bevaka områden som är särskilt utsatta där nyhetsbevakning saknas eller har lägre frekvens och se vad mer som kan göras för att förbättra situationen. Då behöver också effekterna av mediestödet för så kallade vita fläckar noga följas.

Behov av granskning av utländska investeringar i svenska medieföretag

Svenska företag, och inte minst svenska mediahus går i ljuset av covid-19 i flera fall på knäna. Det kan öppna upp för att exempelvis ryska eller kinesiska statsaktörer köper upp fri och oberoende media i Sverige. För att inte öppna dörrarna på vid gavel vore det betydelsefullt att söka höja trösklarna på lämpligt sätt, med respekt för grundlagarna. Hur nationella säkerhetsintressen kan säkerställas vid tillståndsprövning för tv, text-tv och ljudradio har behandlats i särskild utredning. Frågan om hur det säkerställs för att hävda övrig fri och oberoende media måste också hanteras. Vi förutsätter att regeringen säkrar att så sker, om det är via ISP som nu utgör nationell granskningsfunktion för utländska direktinvesteringar, eller på annat sätt. Regeringen behöver återkomma till riksdagen med information om hur man gör detta.

Förstärkt skydd för media mot hat, hot och trakasserier

Media kallas med goda skäl för den tredje statsmakten. Den utgör en av våra viktigaste samhällsinstitutioner eftersom en stark liberal demokrati kräver en stark media som

granskar makten, informerar medborgarna och belyser samhällsproblem. Det är en viktig anledning till att vi vill göra det svårare att ändra grundlagens skydd för pressfriheten och andra rättigheter.

För att den tredje statsmakten ska lyckas med sitt uppdrag fullt ut krävs att medier är verksamma från Kiruna i norr till Trelleborg i söder, från den lilla kommunen till riksdagen och Rosenbad. Centerpartiet ser allvarligt på de vita fläckar av bevakning som uppstått till följd av nedläggningar och nedskärningar inom lokalmedia på mindre orter. Vi kommer även fortsättningsvis att bedriva en mediepolitik som möjliggör livskraftig journalistik i hela landet.

I samband med bland annat internets framväxt och att politiker attackerat media har hot, hat och trakasserier mot journalister ökat i omfattning och grovhet. Det är ett allvarligt hot mot den liberala demokratin. Kvinnor och minoriteter är särskilt utsatta, vilket riskerar att begränsa vilka röster som hörs i samhällsdebatten. Även detta är ett demokratiproblem.

Centerpartiet vill stärka kapaciteten hos de enheter inom polisen som arbetar med demokratifrågor och ge Brottsförebyggande rådet ett tydligare uppdrag att utbilda och stötta arbetsgivare, fackföreningar och personer som arbetar inom media i hur de bör hantera och anmäla hot och trakasserier. Vi vill dessutom att brottsofferjourerna får ökat stöd för sitt viktiga arbete med att stötta utsatta journalister.

Fri media riskerar också att försvagas av hot mot journalister. Detta är också en fråga som berör jämställdhet eftersom kvinnliga journalister ofta drabbas extra av hot. Det riskerar både att leda till själv censur och till att fler väljer att lägga ner sitt journalistiska värv. Det blir ett hot mot såväl det fria ordet som demokratin i bredare bemärkelse och kan aldrig accepteras. Det är därför också viktigt med uppföljning av regeringens handlingsplan mot hat och hot mot journalister, förtroendevalda och konstnärer och att den kan kompletteras efter behov.

Vi vill dessutom införa ett offentligt stöd, likt det som finns för trossamfund, som nyhetsredaktioner och andra inom media kan använda för att investera i säkerhetsåtgärder – från investeringar i fysisk säkerhet till säkerhetsutbildningar och IT-säkerhet. Det är inte minst viktigt för små företag som saknar de stora mediehusens resurser och kunskap.

Samdistribution av post och tidningar

Det finns fortfarande många som är villiga att betala för att få sina nyheter. Det finns dock svårigheter att få tillgång till media i hela landet. Dels är det på vissa håll svårt att få ut fysiska tidningar eftersom det är problem med distributionen, dels är det svårt i stora delar av landet att få tillgång till media eftersom det saknas stabil och snabb internetuppkoppling.

I den statliga utredaren Kristina Jonängs delbetänkande ”Som ett brev på posten” (SOU 2016:27) återges postbranschens perspektiv på samdistribution av brev och tidningar. Det är tydligt att de marknadsinriktade aktörerna, exempelvis distributörerna, ser ett behov av att på andra sätt öka sin beläggning då både tidnings- och brevfrösendelser minskar. Att samdistribuera brev och tidningar skulle öka både tids- och kostnads-effektiviteten samt påverka positivt ur miljösynpunkt då färre transporter behövs. Tidningar och brev har idag olika tidpunkt för leverans till kund. Vårt förslag innefattar att den gemensamma distributionen sker enligt nuvarande tidningsdistributörers tidsordning. Förslaget bidrar även till att vidmakthålla en bättre tillgänglighet/service

både på landsbygd och i tätort, vilket är av största vikt också för tillgång till lokaljournalistik och därmed en fungerande demokrati.

Ett tillgängligt och oberoende public service

Public service spelar en stor roll för spegling av hela landet. Den behövs sida vid sida med de privata aktörerna för att ha en mångfald av perspektiv. Ett fortsatt brett uppdrag för public service är centralt för att utbudet ska vara fortsatt relevant för många i Sverige. Det medför även att exempelvis personer med funktionsnedsättning också kan få ta del av ett brett utbud eftersom det är på public service som sådana krav kan ställas.

Vi lever i en tid med ett allt mer differentierat medieutbud och tidningar under ekonomisk press. Samtidigt finansierar vi public service-medierna SVT, SR och Utbildningsradion. Med nya digitala verktyg finns goda möjligheter att få mer public service utan extra kostnader.

Enligt sändningstillståndet ska public service-medierna ”präglas av folkbildningsambitioner”. Men genom att begränsa användandet av det producerade materialet till egna kanaler begränsas dessa ambitioner och möjligheter. För att få ett ökat utnyttjande av allmänheten och av andra medier av det public service-material som Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion producerat behövs en förändring av deras öppenhet och tillgänglighet.

Centerpartiet värderar public services viktiga uppdrag att granska makten. Vi vet också att public services kapacitet och opartiskhet i många fall varit bland de första offren när auktoritära och illiberala ledare tar makten. Public services oberoende bör därför skyddas.

Oberoendet är centralt för att public service ska uppfylla det demokratiska syftet. En del i detta är att se över det faktum att regeringen i dag är den instans som har att fatta beslut vad gäller förhandsprövningen. Att public service är oberoende vad gäller politisk påverkan är viktigt och bör även fastslås vad gäller förhandsprövningen. Därför bör systemet enligt vår mening se annorlunda ut där regeringen inte är inblandad i beslutsfattande vad gäller förhandsprövningen.

Catarina Deremar (C)

Anne-Li Sjölund (C)

Peter Helander (C)

Anders W Jonsson (C)

Sofia Nilsson (C)

Jonny Cato (C)

Martina Johansson (C)

Aphram Melki (C)